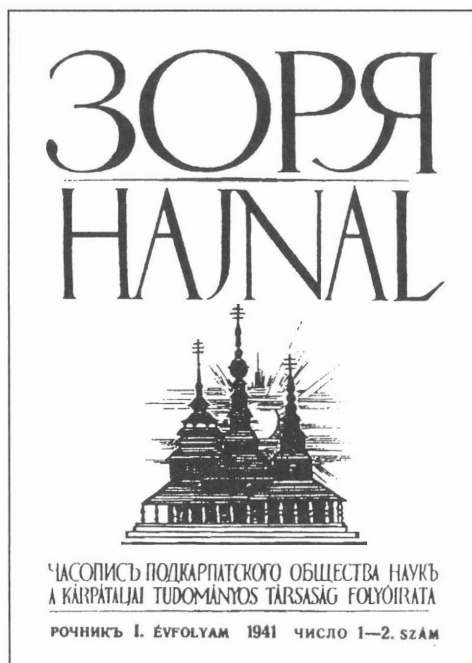

Egy házagpótló bibliográfia

Káprály Mihály: *Kárpátaljai Tudományos Társaság*. Kiadványok: 1941–1944. Nyíregyháza, 2002. 170 oldal (orosz és ruszin nyelven, részben magyar fordításokkal)

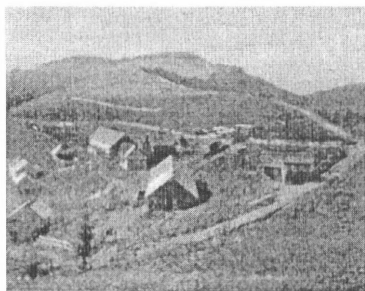
A Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszékének kiadásában megjelenő *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia* című periodika kiemelten foglalkozik Kárpátalja történetével, kultúrájával, nyelvével. A sorozat 10. számaként jelent meg a Káprály Mihály által összeállított bibliográfia. A kötetet Udvari István szerkesztette és látta el előszóval. Ebben megjegyzi, hogy a mai napig nem jelent meg monografikus feldolgozás Kárpátalja történetének második magyar korszakáról.

Az első, majd a második bécsi döntés következtében Kárpátalja újra a magyar állam része lesz, kormányzói biztossal az élén. Az 1939 márciusa és 1944 októbere közötti időszakban több mint húsz újság és folyóirat jelenik meg három (magyar, orosz

ВЕЛИКИЙ СЕЛЬСКО-ГОСПОДАРСКИЙ
КАЛЕНДАРЬ
ПОДКАРПАТСКОГО ОБЩЕСТВА НАУКЪ
НА РОКЪ
1942.

ВЛОЖИВЪ:
Др. ИВАНЪ ГАРАЙДА

ЦЪНЪ: 1 П.

és ruszin) nyelven, igen jelentős az önálló kiadványok száma is.

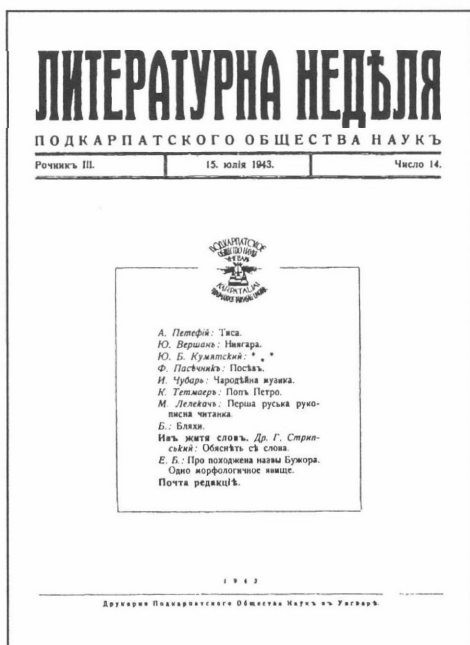
A tudományos és kulturális pezsgés egyik erjesztője a Kárpátaljai Tudományos Társaság (KTT), mely Ungvárott alakul meg 1941. január 26-án. Az alapító tagok között ott találjuk Hodinka Antal történetészt, Ortutay Gyula néprajztudóst, Bonkáló Sándor, Kniezsa István és Melich János filológusokat (a kiváló tudósokat a szekciók neve alapján minősítettük – a megjegyzés Kocsis Mihály). A KTT létrejöttének egyik oka az, hogy a Kárpátalján akkor létező kulturális-közéleti mozgalmak közül a ruszofilnek és az ukranofilnek már a csehszlovák érában volt saját társasága, a ruszofil irányzatnak viszont nem. Ezért ez az új társaság munkájában bevallottan a helyi lakosság kulturális örökségére kívánt támaszkodni abból a célból, hogy hozzájáruljon a társadalom életének formálásához, a térség szociális, kulturális és műveltségi szintjének emeléséhez, a Kárpátalján élők

és a magyar állam közötti toleráns viszony kialakításához. Nem véletlen, hogy a KTT támogatói között olvashatjuk vitéz leveledi Kozma Miklósnak, Kárpátalja kormányzói biztosának nevét, aki az alakuló ülésen beszédet is mondott.

A társaság első elnöke Hodinka Antal, ügyvezető igazgatója pedig a később bebörtönzött Harajda János, Hodinka tanítványa lett. Káprály Mihály könyve Harajda János emléke előtt tiszteleg.

A KTT három folyóiratot (*Hajnal*, *Irodalmi Vasárnap*, *Ruszin Ifjúság*) adott ki, továbbá több könyvsorozatot, valamint sorozaton kívüli önálló kötetet jelentetett meg. Káprály bibliográfiája teljes, a társaság valamennyi kiadványát tartalmazza. A tételek (önálló könyvek és cikkek együttes) száma 1521.

Káprály műve nem csak bibliográfiai adatokból áll. A szerző röviden be is mutatja a megnevezett folyóiratokat, könyvsorozatokat. Ezt követően találjuk meg a személynévmutatót és az írói álnévek jegyzékét, majd mellékletben olvashatjuk az egyes periodikák szerkesztőségi programnyilatkozatát. A könyvet magyar, ukrán és német nyelvű rezümé zárja.

A KTT folyóiratai közül a történészek érdeklődésére főként a többnyelvű *Hajnal* tarthat számot. A periodika négy könyvben jelent meg: 1941-ben (1–2. füzet) és 1943-ban (1–4. füzet) egy-egy szám, 1942-ben pedig kettő (külön az 1–2. és a 3–4. füzet). A szerzők között Hodinka Antal, Bonkáló Sándor, Sztripszky Hiador, Balczyk Emil és mások nevét olvashatjuk. Minden cikket három (!) nyelven írt rezümé követett. A folyóiratban közzétett tanulmányok, közlemények, recenziók száma megközelíti a százat. (A történészek számára jó hír, hogy a *Hajnal* történelmi témájú cikkeit 1995-ben újra kiadták: Csatáry György szerkesztette: ZORJA – HAJNAL. A Kárpátaljai Tudományos Társaság (1941–1944). Beregszász – Budapest, 1995.)

Káprály Mihály bibliográfiájának jelentőségét az adja, amit a szerző saját bevezetőjében is említ: a Kárpátaljai Terület 1939–1944 közötti gazdag periodikaállományát gyakorlatilag a mai napig nem kutatták (12.). A könyv rezüméjében újra megbizonyosodhatunk a *terra incognita* tényéről: „Sok

jeles szerző neve feledésbe merült, s e kerek között az írói álneveket sem sikerült minden esetben megfejteni” (163.). Ez a mű éppen a fehér foltok eltüntetéséhez szeretett volna hozzájárulni – folytatja szerzőnk. Ezt tisztességgel meg is tette – tehetné hozzá a recensens. Káprály könyvének ott

a helye minden kutató asztalán, akit Kárpátalja történetének második világháború alatti időszaka foglalkoztat.

Kocsis Mihály